

Izraelsko-egyptský mír

Cyril Svoboda

Šestidenní válka

- Šestidenní válka 5.–10. června 1967 - vojenské střetnutí mezi Izraelem a koalicí Egypta, Sýrie a Jordánska. Jednotkami mimo to přispěl Irák, Saúdská Arábie, Súdán, Tunisko, Maroko a Alžírsko.
- Válka propukla 5. června úderem izraelského letectva proti leteckým základnám Egypta a skončila 10. června, kdy Izrael ukončil bojové akce. Arabská koalice v ní utrpěla zdrcující porážku – Egypt ztratil Gazu a celý Sinaj, Jordánsko Východní Jeruzalém a celý Západní břeh Jordánu a Sýrie Golanské výšiny. Výsledek války ovlivnil geopolitiku regionu až dodnes.

Výsledek šestidenní války

Before and after the Six Day War, 1967

Before

..... 1949 Ceasefire line

After

■ Occupied by Israel
----- 1967 Ceasefire line
Israel withdrew from Sinai in 1982 and Gaza in 2005

Postavení velmocí

- V okamžiku zahájení bojů měly obě velmoci (SSSR a USA) v prostoru Středoziemního moře přítomny své námořní síly. SSSR vyslal do Středomoří eskadru ze sestavy Severní a Černomořské flotily čítající 40 lodí včetně 10 ponorek a doprovodných plavidel včetně tankerů. Spojené státy vyslaly eskadru ze sestavy 6. flotily čítající 2 letadlové lodi (America a Saratoga), 2 křižníky, 4 fregaty, 10 torpédoborců a ponorky.
- Sovětský svaz se postavil na stranu Egypta a Sýrie jako obětí agrese a 10. června přerušil s Izraelem veškeré diplomatické styky. Následně tento krok učinily další země sovětského bloku (s výjimkou Rumunska), což sovětský velvyslanec v USA Alexej Dobrynin hodnotil jako vážnou chybu, neboť se tím Sovětský svaz vyloučil z procesu blízkovýchodního urovnání

Izraelský zisk

- Izrael získal rozsáhlá území: Sinajský poloostrov a Golanské výšiny (skončilo syrské ostřelování Izraele a naopak byla Sýrie z Golanských výšin lehce zranitelná).
- Zároveň „získal“ Izrael i více než 1 milión Arabů. Z ekonomického hlediska byl zisk Sinajského poloostrova přínosem, zejména tamní ropná naleziště. Židé zároveň obsazením Jeruzaléma získali přístup k nejposvátnějším místům judaismu. Zisk nových území podpořil i přistěhovalectví, koncem 60. let se z Polska do Izraele přestěhovalo 11 200 polských Židů, během 70. let 20. století potom 160 000 Židů ze Sovětského svazu

Reakce Egypta

- Došlo k všeobecnému poklesu důvěry v Násirovu osobu i k poklesu důvěry v armádu.
- V tisku se objevila do té doby nebývalá kritika vojenského velení. 23. července Násir prohlásil šestidenní válku z hlediska Egypta za vyhranou, neboť cíle izraelské agrese, zničení egyptské revoluce, nebylo dosaženo.
- Z hospodářského hlediska byl Egypt nucen obrátit se na ostatní arabské státy (zejména Saúdskou Arábii) s žádostí o pomoc. Ta však nebyla velká, a proto se Egypt obrátil na Sovětský svaz. Odtud obdržel dodávky zejména vojenského charakteru. Kvůli tomu byl však nucen opustit svou politiku „nezúčastněnosti“ a stal se členem sovětského tábora.

Gamal Abdel Nasser

Reakce Sýrie

- Z důvodu ztráty Golanských výšin a v podstatě likvidace syrského letectva došlo k vzájemnému obviňování mezi vládou Baas a syrskou armádou o míře viny za prohru.
- Pro Sýrii znamenala prohra v Šestidenní válce ještě větší příklon k SSSR.

Postavení USA

- Izraelské vítězství znamenalo posílení pozice USA v regionu. Zároveň Izrael a USA ještě více upevnily své vztahy, Spojené státy se staly velmocenským garantem izraelské bezpečnosti.
- Pro Sovětský svaz znamenala porážka arabských zemí prohru. Ukázalo se, že Izrael (i příklonem k USA) se stal zemí, proti níž nemá Sovětský svaz žádné páky, a pokus o jeho zničení by vedl ke konfrontaci se Spojenými státy.
- Výsledek války sice znamenal příklon části arabských zemí k Sovětskému svazu, ale představitelé SSSR si byli vědomi, že vyzbrojují země, které z politického hlediska nedokážou ovládat a jejichž touha po zničení Izraele by mohla vést až k nechtěnému americko-sovětskému konfliktu.

Jomkipurská válka

- Válka ze dne smíření, říjnová válka - pátá arabsko-izraelská válka. Vypukla 6. října 1973 ve 14:00, když koalice Egypta a Sýrie za podpory dalších arabských zemí zahájila nejvýznamnějším židovským svátkem Jom kipur překvapivý útok na Izrael v oblasti Suezského průplavu a na Golanských výšinách.
- Dne 6. října 1973 překročila egyptská vojska Suezský průplav, vstoupila na Sinajský poloostrov. Zároveň syrské jednotky napadly postavení izraelských jednotek na Golanských výšinách. Útok byl z důvodu fatálního selhání vlastních zpravodajských služeb pro Izrael překvapením a izraelská armáda se v prvních dnech ocitla v defenzívě a zaznamenala těžké ztráty.

Diplomatické vztahy s Izraelem

Tomáš Garrigue Masaryk jako první hlava státu navštívil mandátní Palestinu v roce 1927.

Stát Izrael byl vyhlášen 14. května 1948, československá vláda ho uznala o pět dní později. V červenci 1948 byly navázány diplomatické styky.

V prvních dnech existence nového státu poskytovalo Československo Izraeli materiální pomoc, a to i přes embargo OSN na dovoz zbraní na Blízký východ. První dodávka zbraní tam směřovala již v lednu 1948. Do listopadu 1948 do Izraele došlo 80 letadel. Československo na svém území poskytlo výcvik asi 200 izraelským specialistům, pilotům či parašutistům

Přerušeni diplomatických vztahů

- Veškeré kontakty mezi Izraelem a Československem byly přerušeny z popudu československé strany v červnu 1967 po šestidenní válce
- Od znovunavázání diplomatických styků Izraele a Československa v únoru 1990 jsou vzájemné vztahy velmi těsné a ekonomická spolupráce je na vzestupu.
- Česko patří v EU k nejsilnějším spojencům v Izraele. Česká diplomacie se staví za klidné řešení blízkovýchodního konfliktu a ČR při svém předsednictví v EU v roce 2009 usilovalo o těsnější vztahy unie s Izraelem. Během jednoho roku (2011-12) navštívil izraelský premiér Netanjahu s velkou částí svého kabinetu hned dvakrát Českou republiku v rámci mezivládních jednání s vládou Petra Nečase.

Izraelská reakce

- Teprve po několika dnech, po dokončení mobilizace, se Izraelským obranným silám podařilo na Golanských výšinách zastavit útok a zatlačit syrské jednotky zpět.
- V dalších dnech se Izraeli podařilo nejen stabilizovat frontu na Sinajském poloostrově a zastavit egyptský útok, ale i překročit Suezský průplav.
- Z vojenského hlediska se jednalo o vítězství Izraele, z politického zvítězil Egypt, neboť původního cíle, vytlačit Izrael od Suezského průplavu a ze Sinajského poloostrova, se podařilo v dalších letech dosáhnout.

Anvar Sádát

Golda Maierová

Hafíz al Asad

Výsledek války

- Z čistě vojenského hlediska byl vítězem války Izrael. Z politického a globálního hlediska šlo o remízu nebo velmi mírné vítězství arabské koalice, která si své ztráty mohla dovolit.
- Z politického hlediska byl vítězem Egypt, neboť samotná válka vedla následně k řadě jednání, která vyústila v izraelské stažení ze Sinajského poloostrova, což byl i jeden z cílů egyptského útoku.
- Z pohledu velmocí zaznamenal ztrátu Sovětský svaz, neboť po jomkipurské válce nastoupil Egypt pod Sádátovým vedením cestu odpoutávání od východního bloku a sbližování s USA, což vyústilo v podepsání izraelsko-egyptské mírové dohody v roce 1978.

Jednání o míru – angažovanost USA

Mírová smlouva Camp David

- Dohody z Camp Davidu mezi Izraelem a Egyptem, které 17. září 1978, po dvanáctidenním vyjednávání v městě Camp David (Maryland, USA), podepsali egyptský prezident Anvar as-Sádát a izraelský premiér Menachem Begin.
- Dohody sestávaly ze dvou smluv, které byly podepsány v Bílém domě za účasti prezidenta Jimmyho Cartera.
- Jednání se též účastnili američtí poradci Zbigniew Brzezinski a Henry Kissinger, který Sádáta ohledně perspektivy mírové smlouvy poprvé kontaktoval již v roce 1977.